

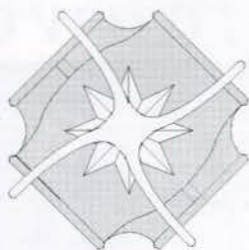
De Nieuwe

Zelfzwichter

in dit nummer

- Redactioneel
- Werkbijeenkomst
2/10/04
- Molens on line
- De Jonge Hendrik
- Onbekende molens
- Rook zonder vuur
- Molentocht
- Laatste nieuws
- Gildenieuws
- Molennieuws
- Boekennieuws
- Bovenrijge-mulders
- Agenda
- Pelcursus

Colofon

De Nieuwe Zelfzwichter

Jaargang 8, no. 4

december 2004

ISSN 1386-4920

De *Nieuwe Zelfzwichter* is het kwartaalblad van de gezamenlijke molenorganisaties in de provincie Groningen. Het blad verschijnt in de maanden maart, juni, oktober en december. Leden van de Vereniging Vrienden van de Groninger Molens en leden van de Stichting De Groninger Molen ontvangen het blad automatisch. Niet-leden kunnen zich op dit periodiek abonneren voor € 14,00 per jaar (4 nummers).

Losse nummers kosten € 3,50 (exclusief porto).

Redactie:

Lopende Diep 8, 9712 NW Groningen, tel. (050) 312 16 94

J.C. van Driel - Groningen, G. Geertsema-ten Broek -

Groningen, H.A. Hachmer - Nieuwe Pekela, G. Koster - Peize,

M. Strijkstra-Kalk - Groningen, D. Lippe - Groningen (lay-out).

Opgave lidmaatschap + abonnement:

Vereniging Vrienden van de Groninger Molens,

t.a.v. Ledenadministratie, Lopende Diep 8, 9712 NW Groningen

Participanten:

Vereniging Vrienden van de Groninger Molens, tel. (0597) 59 19 31

Stichting De Groninger Molen, tel. (050) 312 16 94

Gilde van Vrijwillige Molenaars, afd. Groningen

Secretariaat: J-J. Sterenberg, De Vliet 5, 9781 NR Bedum, (050) 3014039

Molensbureau

Het gemeenschappelijke adres voor alle informatie over molens, de redactie van *De Nieuwe Zelfzwichter* en de secretariaten van de participanten in *De Nieuwe Zelfzwichter* is:

Lopende Diep 8, 9712 NW Groningen, 050-3121694

E-mail: molens@museumhuisgroningen.nl

Het molensbureau is geopend op de OCHTENDEN van MAANDAG t/m DONDERDAG en eventueel op andere tijden na afspraak.

Groninger molenarchief:

Het Groninger Molenarchief, Wedderstraat 39, Veele

(9541 ED Vlagtwedde)

0599-312185 (dinsdag), molenarchief@hetnet.nl

Aan dit nummer werkten mee:

A. Bosch, M.H.A. Berghuis-Beneker, M.E. van Doornik,

J.C. van Driel, G. Geertsema-ten Broek, L. Groenewold, S. de Jong,

T. Kalk, G. Koster, H. Noot, S.A. Pot, A.M. Strijkstra, M. Strijkstra-

Kalk, J-J. Sterenberg, D.J. Tinga, P. Veenema, H. v.d. Woude

De redactie behoudt zich het recht voor ingezonden artikelen in te korten en/of aan te passen. Overname van artikelen is eerst na overleg met de uitgever toegestaan.

Grafische basisvormgeving:

Biche Eleveld bNO, Groningen

Drukwerk:

Zodiak Groep - Groningen

Oplage: 800 exemplaren

Sluitingsdatum kopij: 7 februari 2005

foto omslag:

De houtzaagmolen *Bovenrijge* is gespiegeld: de gaande man komt terug

Foto: Magda Strijkstra-Kalk, Groningen

- 2 • **Redactioneel**
- 3 • **De nieuwe Groninger molenorganisatie: de start is in zicht**
Op 2 oktober stormde het in de brains; het zaagsel begint nu te bezinken.
- 6 • **Molens on line**
Tip voor instructeurs: bezie de lesstof eens door de ogen van een MIO!
- 8 • **Nieuwe roede voor molen *De Jonge Hendrik***
(Voor de hand liggende toespelingen zijn gecensureerd.)
- 9 • **Onbekende molens**
Natuurlijk moet men ook aan de andere kant van het Groninger tuinhek zoeken.
- 10 • **Rook zonder vuur**
Slangen en ladders rond de molen is niet altijd slecht nieuws.
- 11 • **Molentocht in Westerkwartier en Lauwersland**
Een zaterdagje werken met de fietsketting in plaats van met de kruiketting.
- 12 • **Laatste nieuws**
Terug uit België zonder mayonaisevlekken, maar met een eervolle vermelding.
- 13 • **Gildenieuws**
Een versgeslaagde vrijwilliger kan na de ledenvergadering deskundig in de verf worden gezet.
- 14 • **Molennieuws**
*Zo na Sint en Piet blijken er heel wat roeden te zijn gestoken.
Bij Ander molennieuws leest u onder andere over slapen en eten in een molen: ideaal voor luie molenaars.*
- 19 • **Boekennieuws**
De gids voor alles in Groningen, daar gaat niets boven.
- 20 • **Molenaars op *Bovenrijge*: komende en gaande man?**
Een goede samenwerking houdt ieder in beweging zonder weg te gaan.
- **Agenda**
Onze laatste tekst van dit jaar gaat over het begin van het volgende.
- **Pelcursus**
Te zware molenaars krijgen de kans af te vallen: een kwestie van (af)pellen.

Redactioneel

Wind en werken zijn bij molens onlosmakelijk met elkaar verbonden. Daarom is het in de natuur zo geregeld dat na het luieren in het vakantie seizoen de molenaarswind weer aanhaalt – zoals bekend minstens een Beaufort-puntje sterker dan wat nodig is voor ontspannend zeilbootjesplezier.

Dit jaar veroorzaakte de Groningse molenatmosfeer figuurlijk zelfs plaatselijk zeer veel denkstof: er dwarrelde tussen de oren veel zaagsel op. Op 2 oktober was de Geertsemaheerd te Slochteren het centrum van meteorologische activiteit. Was het een hoge- of een lagedrukgebied? Hoe dan ook, er woei een heuse brainstorm. In dit nummer treft u een beknopte versie aan van de beschrijving van de neerslag uit de vijf cellen van het buiencomplex ter plaatse. Sindsdien worden de werkgroepen verzelfstandigd tot commissies en de *stuurgroep* gaat een notaris aan het werk zetten om te komen tot oprichting in 2005 van de *Stichting Groninger Molenhuis*. De nieuwe stichting zal de oude rechten en plichten – ook de nieuwe, zelfgezochte – overnemen van de huidige drie Groninger molenorganisaties. De besturen daarvan hebben inmiddels een intentieverklaring ondertekend met voorbereidende concrete stappen ter realisering van het bovenstaande.

Hopelijk hebt u de ledenvergaderingen van uw molenclub(s) trouw bijgewoond, anders weet u maar half of nog minder uit welke hoek de wind waait. Weet u hoe de plannen-zifterij functioneert en welke maat gort u op uw bordje zult krijgen? Welk deel van de verenigings- en stichtingshistorie is nu al onomkeerbaar in de dustgroep terechtgekomen? Het is de bedoeling dat het voorjaarsnummer van De *Nieuwe Zelfzwichter* grotendeels gevuld zal zijn met de presentatie van de definitieve plannen – gepeld, geslepen en gesorteerd. Alleen de beste selectie uit de droge(?) vergadergort – de zogeheten *pareltjes*-kwaliteit – zal goed vallen bij de Groninger molenfijnproevers.

Volgens zeggen hebben we op het weer geen invloed en op het klimaat al helemaal niet. De in het begin van deze tekst gebruikte weermetafoor zou dan moeten leiden tot de gedachte dat u alle veranderingen slechts zou kunnen ondergaan als een (nood)lot. Maar zoals bekend kan een vlindervleugelslag in Groningen al de oorsprong vormen van een taifoen in Japan. U hoeft dus maar een klein vuurtje van vernieuwende, dwarse, originele, afwijkende gedachten te stoken op een van de vele knooppunten in het molencommissievergaderennetwerk om een lokale luchtopstijging te veroorzaken die een schifting van de wind naar de gewenste richting tot gevolg heeft.

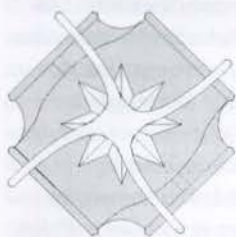
Voilà, zet uw molen op de nieuwe wind: ... aan het werk!

In 2005 gaat de redactie van De *Nieuwe Zelfzwichter* nog door volgens het huidige stramien. Tijdens het Geertsemaheerd-overleg is wel gesproken over de naam, functie, vorm en verspreiding van het Groninger molenblad, maar de brainstormresultaten (-wensen?) zijn tegenstrijdig. Daar moet dus nog beleid over ontstaan en een besluit over vallen. Aan de Stuurgroep is een projectvoorstel gedaan ruim voor het einde van 2005 een voorstel te formuleren.

Het eerste nummer van 2005 zal deels gevuld zijn met stukken vanuit de Stuurgroep over wat u en ons hoe en wanneer te wachten staat. Kopij voor de vaste rubrieken blijft dus welkom!

De nieuwe Groninger molenorganisatie: de start is in zicht

De drie provinciale Groninger molenorganisaties willen al geruime tijd samengaan in één nieuwe organisatie. De meerwaarde van deze nieuwe organisatie is dat er één herkenbaar centraal contactpunt in de Groninger molenwereld ontstaat, van waaruit de belangen van eigenaren, molenaars, vrijwilligers en belangstellenden in samenhang behartigd kunnen worden. In 2003 is door de drie provinciale Groninger molenorganisaties een *stuurgroep* ingesteld die zich met het veranderingsproces tot een organisatie bezig houdt. Begin 2004 is door de provincie Groningen het initiatief van harte ondersteund door het beschikbaar stellen van een professionele organisatiedeskundige. Er zijn door de stuurgroep beleidsstukken opgesteld over lange-termijnvisie, missie en beleid. Stuurgroepleden hebben hierover regelmatig van zich laten horen op vergaderingen van de drie organisaties, waar in meerderheid positieve geluiden over het initiatief werden gehoord. Het einde van het proces van samengaan, of beter gezegd, het begin van de nieuwe organisatie komt nu in zicht!

Er zijn bij deze nieuwe start allerlei zaken rondom het molenwerk in de provincie Groningen opnieuw bekeken. Het toekomstig beleid moet door de actieve vrijwilligers en belangstellenden van de drie organisaties gezamenlijk opgezet en besproken worden. Daartoe is een werkbijeenkomst georganiseerd op 2 oktober 2004 in de Geertsemaheerd in Slochteren. De leden van de 'Vereniging Vrienden van de Groninger Molens' en het 'Gilde van Vrijwillig Molenaars, afdeling Groningen', alsook de eigenaren vertegenwoordigd in de 'Stichting De Groninger Molen' en de medewerkers van het

molenkantoor zijn daarvoor uitgenodigd geweest om mee te denken en mee te doen aan het vormen van toekomstige activiteiten. Met de uitnodiging zijn ook stukken over organisatiestructuur en financiële achtergrond meegestuurd.

Rond de 40 mensen hebben gereageerd. De bijeenkomst was zeer productief en verhelderend, en onverwachte nieuwe ideeën zijn opgedoken. De sfeer was zeer positief en alom kon gehoord worden dat zo'n bijeenkomst eigenlijk ieder jaar zou moeten plaatsvinden. Zeer belangrijke aspecten in de workshop waren naamgeving en datgene wat de mensen vanuit die nieuwe organisatie praktisch gaan doen (werkideeën) voor de Groninger molens op korte en middellange termijn. Met het maken van een definitief werkplan 2005 zijn de stuurgroep, commissieleden en de belangstellenden die zich tijdens de workshop zich daarvoor opgegeven hebben nog bezig.

Verkort verslag van de werkbijeenkomst 'De toekomstige molenorganisatie' gehouden in de Geertsemaheerd te Slochteren op 2 oktober 2004

De werkbijeenkomst werd geleid door dagvoorzitter Marcel Wijn, organisatiedeskundige. De voortgang van het proces van samengaan is toegelicht door Klaas Doornbos. Belangrijke opmerkingen waren dat de verschillende 'bloedgroepen' van de nieuwe organisatie geen last van elkaar hebben, maar vooral veel steun aan elkaar hebben, en dat ook moeten voelen. Daarnaast moet de nieuwe organisatie sterk naar buiten gericht zijn, anders dan de sterk interne gerichtheid van de organisaties nu.

Als vorm voor de nieuwe organisatie is gekozen voor een stichting met een netwerkstructuur (korte communicatielijnen, veel eigen verantwoordelijkheid binnen commissies/werkgroepen, veel ruimte voor eigen initiatief). De uiteindelijke belangenafweging zal liggen bij een klein kwaliteitsbestuur dat gevraagd en ongevraagd wordt geadviseerd door een adviesraad van wisselende samenstelling. Het personeel wordt aangestuurd door het bestuur, met coaching door de directeur van de 'Federatie van Groninger Musea'. De beoogde veranderingen leiden tot professioneler werken en een beter gezicht naar buiten, met een door een adviesraad goed geïnformeerd kwaliteitsbestuur dat opereert op enige afstand.

Ideeën en prioriteiten voor het nieuwe beleid zouden voort moeten komen uit de gezamenlijke achterban. Hiertoe werd de werkbijeenkomst in Slochteren georganiseerd. De stuurgroepleden Klaas Doornbos, Leen Duijm, Janneke Harmsma, Arjen Strijckstra en Grieto de Vries traden op als gespreks-

leider bij discussiegroepen die zich bezig gehouden hebben met het maken van werkideeën voor de nieuwe organisatie. Deelnemers zijn ingedeeld bij groepen met verschillende onderwerpen, op basis van interesse.

Na de brainstorm zijn de resultaten samengevat op een flap-over, waarop deelnemers uit de andere groepen via gele memobriefjes konden reageren en aanvullen. Daarna zijn de resultaten samengevat door de gespreksleiders, waarna tijd was voor discussie. Dit heeft geleid tot werkideeën of aandachtspunten voor de komende werkzaamheden van de organisatie, waarvan enkele belangrijke worden samengevat.

Archief en onderzoek (vz. Grieto de Vries)

Een grote zorg van het archief is de bescherming van het materiaal dat geschonken is aan het archief. Hiervoor zal een beheerconstructie worden gemaakt. Veel andere ideeën verwijzen naar een grotere gerichtheid naar buiten: samenwerken met andere archieven etc., onderzoek doen, communicatie met achterban en het grote publiek, publiceren.

Werken, praten en koffie
Foto: A.M. Strijckstra, Groningen

Ontwikkelingsmogelijkheden van molens

(vz. Arjen Strijkstra)

Hier kwamen ideeën naar voren over het verbreden van het maatschappelijk draagvlak (verbeteren imago molens, scholen benaderen, voordrachten voor 'de leek', publiciteit zoeken, samenwerken/aanhaken met andere organisaties, grote publiek informeren, toeristische en andere functies van molens uitbouwen), het verbeteren van instandhouding van molens (lobby onderhouden, centrale werkplaats voor kleine molenklusjes) en het ondersteunen van activiteiten door hulp van een 'vliegende brigade' van ervaren vrijwilligers.

PR en het molenblad (vz. Janneke Harmsma)

Hier werden ideeën gebracht over functie en aanzicht van het blad van de nieuwe organisatie en andere communicatie mogelijkheden (logo, blad in full colour, breed publiek bereiken, nieuws via e-mail en website, etc.), verbetering van externe communicatie (PR: samenwerken en meeliften, contact met de pers verstevigen, molenproducten verkopen). Ook is nagedacht over een nieuwe naam voor het blad.

Vriendenbelangen (vz. Leen Duijm)

Het belang van georganiseerde activiteiten voor de huidige en nieuw te werven donateurs ('vrienden') van de nieuwe organisatie is erg belangrijk. Hiervoor moeten activiteiten georganiseerd worden. Gedacht werd aan contactdagen, reisjes (voor verschillende doelgroepen), actuele nieuwsbrief, aanbieden van muziek/toneel voorstellingen op molens, aanbieden van lezingen voor leken.

Opleidingszaken (vz. Klaas Doornbos)

De opleiding is in goede handen bij het 'Gilde'. De nieuwe organisatie zal daar alleen mogelijkheden aan gaan toevoegen. Gedacht wordt aan opzetten van theoriegroepen, het houden van themadagen, het houden van contactdagen (bezoekers/collega's), een opleiding voor gastheer/vrouw op de molen, opzetten van opleiding/begeleiding van instructeurs en nascholing van molenaars.

Tijdens de samenvattingen door de werkgroepleden zijn deze punten gepresenteerd en bediscussieerd. Na het intensieve werk wordt de deelnemers warme snert en broodjes geoffreerd. Tegen 14:00 uur is iedereen 'moe maar voldaan' weer op weg naar huis.

Naam nieuwe organisatie

Behalve over de onderwerpen van de workshops, is er ook nagedacht over mogelijke namen voor de nieuwe organisatie. Gezien de missie en visie van de nieuwe organisatie, is het duidelijk dat een naam zowel de 'provincie Groningen' als 'Molens' eer moet aandoet, en onmiddellijk herkenbaar moet zijn wat betreft de functie van de organisatie, ook voor een buitenstaander. Met als inspiratiebron de namen die tijdens de werkbijeenkomst zijn opgekomen, is de stuurgroep aan het werk gegaan. Zowel de toevoeging 'centrum' als 'huis' sluiten aan bij de doelstelling om enerzijds als 'spin in het web' activiteiten voor de Groninger molens te organiseren en te ondersteunen, en anderzijds een uitstraling hebben van een open thuisbasis. Beide namen laten aan de buitenwereld zien dat er een provinciaal adres bestaat voor alle zaken rondom Groninger molens. Omdat 'huis' hierbij wat minder afstandelijk klinkt, is door de stuurgroep voorlopig voor 'Stichting Groninger Molenhuis' gekozen, een logische en makkelijke naam met een trekkende en actieve uitstraling. De vorm is weliswaar een stichting, maar dit stoffige woord zal in het normale gebruik niet in de naam vermeld gaan worden.

Nawoord

De organisatoren willen de deelnemers van de bijeenkomst nogmaals allerhartelijkst danken voor hun positieve en uiterst bruikbare inbreng. De suggesties zijn door de stuurgroep, de commissieleden en belangstellenden die zich tijdens de workshop daarvoor hadden opgegeven, ingebracht bij het opstellen van het Jaarplan 2005. Alle ideeën zullen verder op papier gezet worden, hoewel niet allemaal voor 2005 haalbaar, natuurlijk. Uiteindelijk zal dit resulteren in een map met plannen die voor belanghebbenden en vrijwilligers beschikbaar zal worden gemaakt.

Met het uitvoeren van deze plannen zal de nieuwe Groninger molenorganisatie een toonbeeld van activiteit worden, en een verademing zijn ten opzichte van hoe de huidige toestand zich laat aanzien.

Nogmaals dank voor de inbreng in de workshop, molenhuisbewoners!

A.M. Strijkstra, lid van de stuurgroep 'Samenwerkende Groninger molenorganisaties'

Molens on line

Henk Klöpping (1959) woont zo lang hij zich heugen kan al in Slochteren. Sinds 1994 bewoont hij samen met zijn vrouw Marga en zijn drie kinderen: zoon Willem (1998) en dochters Edda (2001) en Sabine (2002) het muldershuis bij molen *De Groote Polder* aan de Groenedijk. Zijn interesse in die molen en molens in het algemeen werd aangewakkerd door de verhalen van molenaars Cor Kosmeier en ondergetekende die hem af en toe ook al wat kennis bijbrachten. Sinds 2000 is hij lid van het Gilde van Vrijwillige Molenaars en toen de Slochter Molenstichting dit jaar besloot om 'zijn' molen als lesmolen in te zetten werd hij een trouw bezoeker

van de lessen. Omdat Henk al sinds 1978 in de informatietechnologie werkt is hij betrokken geweest bij de ontsluiting van het internet voor particulieren, onder meer als voorzitter van de Stichting Internet Access (IAF) en als trekker van een aantal werkgroepen van de Internet Society (ISOC). Het is geen wonder dat hij zijn belevenissen tijdens de opleiding in een weblog vastlegt op het adres www.fortean.org/molenboek

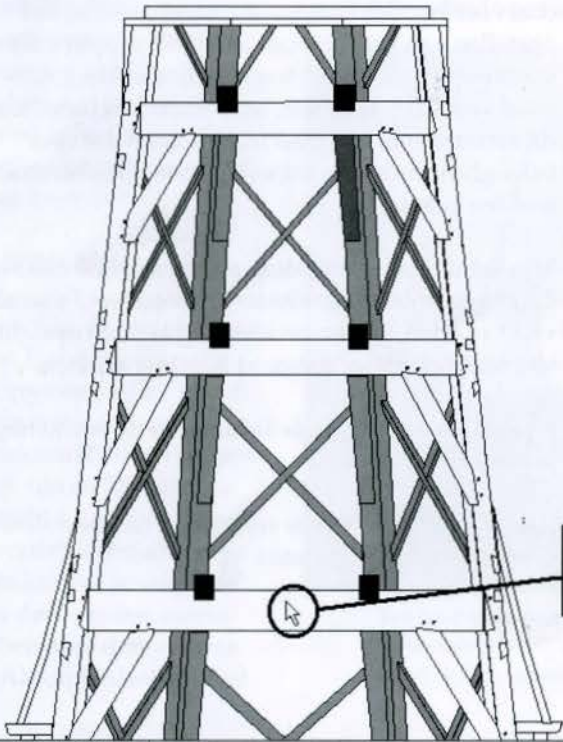
Dit weblog wordt wekelijks aangevuld met onder andere een relaas van Henks molenactiviteiten en met verslagen van excursies en lessen.

De Groote Polder Anti Dinges Quiz voor het Achtkant - Netscape

File Edit View Go Bookmarks Tools Window Help

http://www.fortean.org/molenboek/adig/achtkantquiz.html Search

Anti-dinges-quiz voor het achtkant

Deze pagina en de hieraan gelinkte pagina's proberen je te helpen bij het opbouwen van je kennis over molenonderdelen. Ik heb ze de "anti-dinges quiz" genoemd: in plaats van "dinges" ga je de juiste namen leren. Een echte molenaar moet echt alle onderdelen van zijn molen kunnen benoemen, zodat hij in de communicatie met collega-molenaars en molenmakers eenduidig aan kan geven over welk onderdeel hij het heeft. Op elke pagina krijg je een tekening te zien en een korte beschrijving ervan. Zo zie je hiernaast een dwarsdoorsnede van een achtkant, getekend door molenaar Lammert Groenewold. Test jezelf als volgt:

- Beweeg je muiscursor over een onderdeel waarvan je de naam denkt te kennen
- Noem hardop de naam
- Klik met je muis - in het antwoordvakje dat initieel rechts naast de tekening te zien is verschijnt dan de juiste benaming
- De benaming verdwijnt weer als je met je muis van het onderdeel met die naam afschuift

Het antwoord is... vaste legeringsbalk

...ef zijn en je moet er
...at je het antwoordvakje
...rdvakje vindt je ook 2
...s en een pijl naar links,
die brengen je naar de volgende respectievelijk de
vorige pagina. Je kunt het antwoordvakje verslepen
naar een voor jou prettige positie door de
muisaanwijzer op de titelbalk van het vakje te
plaatsen (er verschijnt dan een pijlenkruis) en dan
de rechter muisknop in te drukken. Hou de knop

Aanvulling door J.C. van Driel

Henk maakt, waar dat dienstig is, gebruik van materiaal dat gemaakt is door andere leden van de opleidingsgroep (met name van instructeur Lammert Groenewolt). In tegenstelling tot wat we vaak ontdekken in internetpagina's vermeldt hij netjes wat zijn bronnen zijn en hoe je in contact kunt komen met de auteurs. De internetervaring van Henk kwam mooi van pas bij het construeren van een zogenoemde Anti-dinges-quiz die kan helpen bij het aanleren van het bij de juiste naam noemen van molenonderdelen (klik op het QUIZ-pictogram op de startpagina).

Zet de muiswijzer op een molenonderdeel en bedenk hoe dat onderdeel heet. Als u klikt op het bewuste onderdeel verschijnt de naam in het kader! Met de pijlknoppen in het kader gaat u naar bijvoorbeeld de kap en het gevlucht.

Ook de animaties van de *Knup van Roelof* en van de *Knup van Lammert* (twee varianten van de zwichtlijnsteek) zijn erg fraai (zie de menulijst links op de startpagina: *Hoe leg ik een knoop*).

Het aardige van het leslogboek is, dat daarin de lesstof nu eens door de ogen van de leerling beschreven wordt: al lezende kun je meeleven met welke vragen Henk zich bezighoudt, wat hij opmerkt en wat hij nog wil uitzoeken. Vanuit de eerste en de meest recente les kunt u met de knoppen *krimpen* en *ruimen* bladeren naar andere lessen. Het is allemaal niet alleen zeer herkenbaar maar ook humoristisch: de *Roddelindex* brengt u naar een overzicht van de molens die Henk heeft bezocht (met links naar het logboek en vandaar naar de Molendatabase).

Het molenboek van Henk is zéér leerzaam, óók voor instructeurs die hun eigen lessen nog eens willen bekijken door de bril van een ander. In de rubriek Molens on line delen we meestal een cijfer uit; voor Henk is dat met plezier een **dikke 8**. Een tien met een griffel en een zoen van de juffrouw is te verdienen als de regellengte/paginabreedte wat kleiner wordt (beter passend bij de lagere schermresolutie van de modale monitor?) en als de vensters van de tekst-pop-ups een variabele grootte krijgen zodat de inhoud beter zichtbaar kan worden.

*Deredactie wenst alle lezers
een voorspoedig 2005!*

Nw-Scheemda – Tjasker bij De Dellen (Foto: H. Noot, Haren)

Nieuwe roede voor molen *De Jonge Hendrik*

Donderdag 4 november 2004 heeft de molen van Den Andel een nieuwe buitenroede gekregen van het fabrikaat Dunning-Bremer (nr. 294). De gestreken oude roede (nr. 37 uit 1962), die roestgaten vertoonde, vormde de aanleiding tot het stilzetten van de molen op 7 augustus 1999. Het gevlucht zal hetzelfde wieksysteem krijgen als voorheen: Van Bussel met neusremkleppen en zelfzwiching. De binnenroede (nr. 219 uit 1981) kan gehandhaafd worden, maar de zelfzwiching is wegens houtrot al enkele jaren geleden door vrijwilliger Martin van Doornik verwijderd. De platen van het Dekkersysteem gaan steeds meer losraken – een gevaarlijke situatie. Wel is deze roede *doorgehaald*. Het financiële plaatje van de Molenstichting Winsum biedt voorlopig nog onvoldoende ruimte om de binnenroede te herstellen. De *spin* op de zwichtstang is door de molenmaker meegenomen omdat er te veel speling in het gat zit.

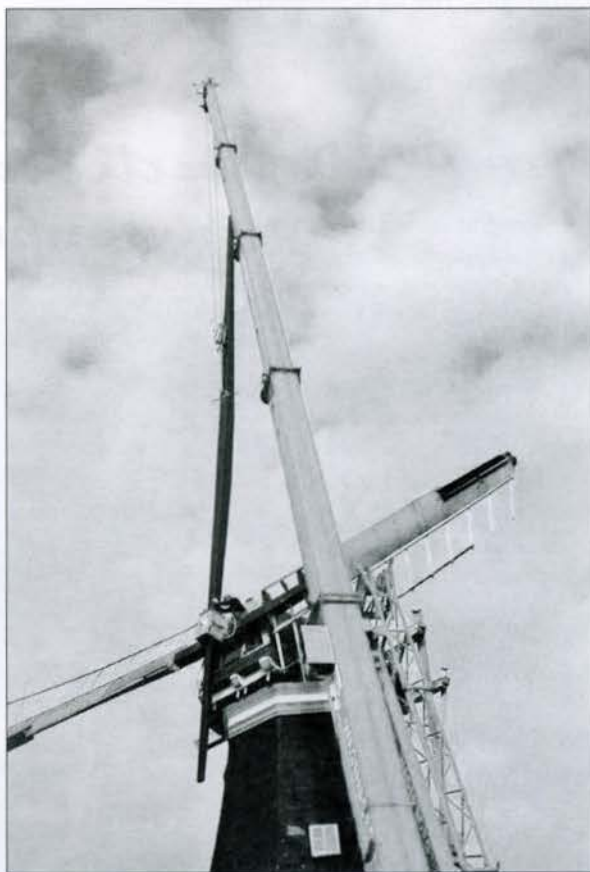
Er is tevens een nieuwe rechter lange schoor aangebracht. De inkeping op de lange spruit vertoont gelukkig nog geen rotte plek. Het bijzondere is dat die lange spruit van pitch-pine hout tweedehands in 1903 (101 jaar geleden!) in de kap is geplaatst. Deze houtsoort is met zo'n kwaliteit tegenwoordig

nergens meer te krijgen! Opvallend is dat de beide uiteinden aan weerszijden van de kap slechts anderhalve meter naar buiten steken: het was oorspronkelijk een korte spruit uit een veel grotere kap van een onbekende molen. De uitgehakte gaten voor het achterkeuvelens en de ophangijzers voor de lange schoren zijn nog aanwezig – maar dan horizontaal vastgespijkerd!

Voorts is er nieuw hout aangevoerd voor het bekleden van het achtkant aan de oostzijde. Het oude

Commentaar overbodig bij de oude roede....
Foto: Martin E. van Doornik, Westernieland

De nieuwe roede wordt door de askop gestoken
Foto: Martin E. van Doornik, Westernieland

kleedhout is daar zo vergaan dat de dakkisten eruit dreigen te vallen. Daar kan je je hand zonder enige tegendruk gemakkelijk door de slechte achtkantbekleding heen steken!

Het vakmanschap van de kraandrijver verdient bewondering, want eenmaal geparkeerd tussen het molenhuis en de schuur, had de draaibare cabine met de hoge kraangiek maar enkele centimeters speling tussen de beide panden!

Met weemoed heeft de vrijwilliger afscheid genomen van de oude buitenroede, die hij gedurende 28 jaar zo vaak heeft aangeraakt... Kort daarna is de oude roede als schroot afgevoerd.

Na aanvankelijke moeilijkheden om alles van de grond te krijgen, is nu ook het geld voor het volgende deel van de restauratie aanwezig. Dankzij bijdragen van het Rijk, dat 70% van de benodigde kosten (zo'n 105.000 euro) voor haar rekening neemt, maar vooral ook door de bijdragen van het Prins Bernhardfonds, het J.B. Scholtenfonds, de Gravin van Bylandt Stichting, de ANWB en het VSB-Fonds, werd de restauratie mogelijk.

J.C. van Driel

Onbekende molens

Achteraf gezien is het logisch dat de kans klein was dat over de in de vorige *Nieuwe Zelfzwichter* (2004/3) afgebeelde onbekende molens een reactie uit onze provincie zou binnenkomen. Gelukkig wordt ons blad ook elders gelezen. Impliciet is daarmee al verklapt dat we de oplossing over de grens moeten zoeken.

Gerben D. Wijnja uit Tjerkwerd (Frl) meldt dat hij beide molens kan thuisbrengen:

Door een schilderijenverkoop van de Lions Club afd. Het Hogeland en giften van diverse bedrijven, ontving de Molenstichting Winsum nog een aantal zeer welkome bijdragen. Maar zelfs met deze sommen geld was het benodigde bedrag nog niet compleet. Het zou namelijk erg lang duren tot de laatste betalingen van het Rijk zouden binnenkomen en zo lang wilde men niet meer wachten. De toestand van *De Jonge Hendrik* liet dat niet meer toe en zou anders alleen maar slechter worden. Om de molen op korte termijn te kunnen aanpakken, moest men daarom veel geld lenen en dus rente betalen. Door de genereuze bijdragen van inwoners van het dorp Den Andel en van de naburige patatfabriek Rixona b.v., die de rente voor haar rekening wilde nemen, werd de molenstichting uiteindelijk definitief in de gelegenheid gesteld de prachtige koren- en pelmolen op te knappen. De Molenstichting Winsum wil alle gulle gevers dan ook héél, héél hartelijk bedanken. Wij hopen dat *De Jonge Hendrik* binnenkort weer een sieraad voor het dorp Den Andel en de wijde omgeving zal zijn en dat de inwoners er weer met trots naar het draaiende monument zullen kijken!

De poldermolen op pag. 14 is de nog bestaande *Pankoeekstermolen* bij Witmarsum.

De stellingmolen op pag. 15 is de korenmolen van Akkrum (reeds lang verdwenen).

De fantasieën van schrijver dezes naar aanleiding van de afgebeelde stellingmolen zijn dus blijkbaar een gevolg van zijn preoccupatie met houtzaagmolens (zaagsel tussen de oren).

Rook zonder vuur

Brand op molen *Wilhelmina*, menig voorbijganger wist maandag 27 september niet wat hij zag. Er kwam flink wat rook uit de kap en andere kieren waar het door kon ontsnappen, terwijl de molen lekker stond te draaien.....

Nee, gelukkig was dit geen echte brand, dit was de eerste van de in totaal 5 brandweeroefeningen die zouden plaatsvinden op maandag, dinsdag en woensdag.

Bij de eerste ploeg brandde de molen af en de onfortuinlijke molenaar overleefde de brand helaas ook niet. Bij de andere vier ploegen werd gelukkig de molen (deels) gered en de molenaar, ook al was dat

bij één geval twijfelachtig; een brandweerman constateerde namelijk dat de molenaar al overleden was nog voor ze bij de molen gearriveerd waren.

Vijf ploegen, dus ook vijf verschillende plannen van aanpak. Bij de eerste twee ploegen mocht ik gewoon de molen in, ook al stond de stellingzolder al vol rook, om de molen stil te zetten. Bij de volgende mocht ik absoluut niet naar binnen en werd ik per ladder naar de stelling gebracht. Bij de 4e mocht ik onder begeleiding eerst binnendoor, alleen toen bleek dat de stellingzolder al vol rook stond werd ik terug naar beneden gestuurd en moest vervolgens toch per ladder naar de stelling. Bij de 5e oefening kon ik zelf helaas niet aanwezig zijn, maar onze collega's Joyce Beneker en Jan Knecht hebben ons goed vervangen.

Alle vijf de ploegen waren enorm enthousiast en de oefeningen verliepen goed. Na de evaluaties bleek iedere keer dat wij er van leerden, maar wat nog veel belangrijker was ook de brandweerlieden leerden er van. Sommigen waren namelijk voor het eerst in een molen, dan moet je er niet aan denken dat zij een echte brand komen blussen en dus eigenlijk niet weten wat brand doet in een molen en hoe die zich kan gedragen.

Zo dachten er dat de wieken nooit aan de kant van de grote deuren kwamen of ze dachten dat alle molens zelfkruierend waren.

Ook de stelling bezorgde ze de nodige problemen. Bij een echte calamiteit is Arbo wel belangrijk, maar nu helemaal en onze stelling voldoet wel aan de Arbo zoals die voor molens is opgesteld, maar absoluut niet aan die voor de brandweer. Dus daar moesten ze extra opletten. Ook de hoeveelheid trappen in de *Wilhelmina* was een leuke oefening. Sommigen namen de lage druk slangen mee via de trappen, anderen maakten gebruik van de luiluiken.

Brandoefening

Foto: M.H.A. Berghuis-Beneker, Zuidwolde

Naar windmolen

Joerwert

Te Feerwerd voor:

- ✓ tarwemeel
- ✓ tarwebloem
- ✓ rijst
- ✓ gort
- ✓ pannenkoekmeel
- ✓ gemengd graan
- ✓ en andere molenproducten
- ✓ (ook voor zelfbakkers/sters)

Donderdag, vrijdag en zaterdag geopend van
13.30 - 17.30 uur

Molenaar Rolf Wassens

☎ (0594) 62 15 45 / 62 19 45

JAN VOS

Rietdekkersbedrijf

**Al meer dan 25 jaar
vakmanschap**

⌘ Boerderijen

⌘ Villa's

⌘ Recreatiebungalows

⌘ **Molens**

⌘ Bungalows

Ook voor reparatie en onderhoud

tel./fax (050) 406 20 39

Oude Boerenweg 11 - Glimmen

Fa. Dunning Molenbouw

Gespecialiseerd in het
restaureren en het uitvoeren van
onderhoudswerkzaamheden aan
koren-, pel- en poldermolens.

Provincialeweg 28

9774 PB Adorp

tel. (050) 3061221

fax. (0598) 450013

06 - 51856323

dunning.molenbouw@hetnet.nl

EENRUM

zelfs bij regen een zonnig dagje uit !!!

Rondom het Molenplein vindt U:

Molen de Lelie

Met bakkerijmuseum en ambachtelijk gebakken
oerbrood

Tel: 0595-491272

Aardewerkplaats de Volharding

Met ambachtelijk aardewerk uit de
hele wereld

Tel: 0595-401688

Abrahams Mosterdmakerij

met ambachtelijke mosterd en
azijnmakerij en sfeervol restaurant

Tel: 0595-491600

Kaarsenmakerij Wilhelmus

Met ambachtelijke kaarsen
productie en zelf kaarsen maken

Tel: 0595-491388

FIRMA EKKELKAMP

De speciaalzaak voor: Voltekorenmeel

*Hondensport, Vogelzaden,
Paardenvoerders, Vogels
Aquariumbenodigdheden,
Kengelsportartikelen
en alles voor Uw huisdieren*

Rijksstraatweg 135
(050) 535 02 15
Haren (Gr)

DE MOLEN IN DE VREUGD?

Een grote
collectie
in horloges,
zilver,
goud en
briljant.

GRAVEREN IS GRATIS!

JUWELIER **REPKO**

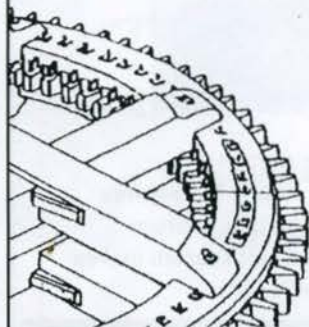
Herestraat 4
Groningen
tel. (050) 312 91 31

Molenmakersbedrijf
Molema
V.O.F.

Provincialeweg 4, 9677 TW Heiligerlee

telefoon (0597) 59 16 60
telefax (0597) 59 11 76
mobiel 06 53 22 48 91

Mulder Pot - Kropswolde

KORENMOLEN **De Hoop**

Woldweg 70, Kropswolde.

Voor de zelfbakkers(sters):

- volkorenmeel
- tarwemeel
- viergranenmeel
- pannenkoekmeel
- boekweitmeel

Openingstijden:

woe. t/m vrij. 14.00-17.00 uur
zat. 10.00-12.00 en 14.00-17.00 uur

Molenaar J.J. Pot
Telefoon (0598) 39 49 53

**VERSTOPPING ?
ALARMTELEFOON
050 - 5421890
24 UURS - DIENST**

- Rioolontstoppen
- Aanleg en reparatie
- T.V.-inspectie
- Gevelreiniging
- Impregneringen

PETER KUIL
REINIGINGS SERVICE

Noorddijkerweg 13
9734 AS Groningen

Tel. (050) 542 18 90
Fax (050) 542 37 78

Onderlinge Brandwaarborg Maatschappij

speciaal voor molenaars

SINDS 1873 SPECIALIST IN HET VERZEKEREN VAN WINDMOLENS

Hoofdkantoor Deventer: Singel 19 - Postbus 448 - 7400 AK Deventer
Telefoon (0570) 61 23 53

BAKKER *de Rappe Schoenlapper*

Fa. DOORNBOS

A-Kerkhof 33
9712 BC Groningen
Telefoon: (050) 312 08 07

Peize goed bekeken

Een unieke combinatie van verhalen, historie en mooie beelden van Peize toen en nu. Een boek door historici, schrijvers, dichters, schilders en fotografen. Over 'alles tussen kerk en kroeg, hop en ooeivaar, landbouw en politiek, vroeger en nu.'

Onder redactie van Peter ten Hoor, Nico Bossina, Gert Visser en Chris Jansen.

Uitgeverij
kleine Uil

Uitgeverij kleine Uil heeft een redelijk uitgebreid fonds met dichtbundels, verhalenbundels, romans en 'kijkboeken'. Zo verschenen eerder *De Groninger blaarkop*, *Lichtsteert* (Groningse gedichten van Reinder W. Hiemstra), *Aan raand van tied* (verhalen en gedichten in het Gronings van Jan K. Harms), *De wind door mijn haar* (gedichten van Marianne Janssen) en *Horizontale reizen* (reisverhalen van Hans van der Heijde).

144 bladzijden full colour
21 x 17 cm,
genaaid gebonden
ISBN 90 77487 02 6
€ 22,50

Aweg 4/1
9718 CS Groningen
FAX (050) 3182026
MAIL info@kleineuil.nl
INTERNET www.kleineuil.nl

Na afloop van elke oefening was er een evaluatie van hoe de oefening verlopen was, wat ze er van vonden, waar ze problemen waren tegen gekomen. En tot slot gaven we als molenaars aan wat de punten zijn waar je bij een molen op moet letten, waarom ze altijd moeten wachten op de molenaar om de molen te bedienen en dan een rondleiding waarbij we deze punten ook weer konden laten zien. Sommigen dachten namelijk dat ze in een noodsituatie de molen wel even konden stil zetten...

G. Koster

Molentocht in Westerkwartier en Lauwersland

De Vereniging Vrienden van de Groninger Molens organiseerde op zaterdag 18 september een molentocht. Deze keer niet met een bus maar gewoon op de fiets in onze eigen provincie. Het deelnemersveld was geografisch goed verdeeld met fietsers uit Groningen, Friesland, Drente, Overijssel, Gelderland en Noord-Holland. Met een dergelijke afvaardiging zou je denken aan een lang lint van fietsers. De hele groep bestond echter uit slechts acht personen maar het was wel een gezellig clubje om samen op pad te gaan.

De start was bij korenmolen *De Kievit* in Grijskerk waar we door molenaar Lesman gastvrij onthaald werden met koffie en koek. De volgende molen op de route was poldermolen de *Westerhorner*. Deze was gesloten en na een kort bezoek gingen we bij de sluis van Gaarkeuken linksaf langs het Van Starkenborgkanaal. Met een fikse wind in de rug waren we in een mum van tijd bij poldermolen *Zwakkenburger* waar we ontvangen werden door molenaar Lode. De molen was in volle glorie te bewonderen op zijn

Tot zover het verslag van de brandoefeningen in de Wilhelmina. Brandweer Groningen vond het zo leerzaam dat we met een jaar of twee weer oefeningen hebben. Wij heten ze dan zeker weer van harte welkom, want oefenen is goed, beter dan dat ze voor een echte brand komen.

nieuwe locatie aan de weg langs het Van Starkenborgkanaal.

In Noordhorn kregen we een uitgebreide rondleiding door molenaar Hekker. Ook hier was er koffie en koek; tussen de bedrijven door werd het lunchpakket genuttigd. Vanaf Noordhorn gingen we via een paadje binnendoor richting Den Ham waarbij we ook langs de Piloersmaborg kwamen. Deze borg ligt wat verscholen tussen de bomen en om het statige gebouw wat beter te kunnen bekijken zijn we langs de buitengracht er omheen gereden.

Het Groninger landschap liet zich met een heerlijk zonnetje van zijn beste kant zien. Na een korte tussenstop bij het monumentale kerkje van Fransum reden we over een kronkelig fietspad met een boog om de wierde van Beswerd. We staken het Aduarddiep over via een *hoogholtje*. In Garnwerd werden we door molenaar Oosterhof ontvangen op korenmolen *De Meeuw*. Op de begane grond hangt nog het mooimakersgoed dat gebruikt werd ter

gelegenheid van het bezoek van Prins Willem Alexander en Prinses Maxima. Omdat zich wat donkere wolken begonnen samen te pakken bleven we niet al te lang op bezoek.

Door de schilderachtige smalle straatjes van Garnwerd en langs het Oldehoofster kanaal reden we naar Feerwerd. Molenaar Wassens was volop aan het malen. Onderweg naar Oldehove was er een licht buitje maar dat was ook de enige neerslag op deze dag.

In Oldehove hebben we nog gepauzeerd bij de korenmolen *Aeolus* en de pel- en korenmolen *De Leeuw*. We kregen steeds meer de wind van voren en de ketting moest dan ook flink strak gehouden worden om vooruit te komen. Via het prachtige plaatsje Niehove, waar we nog een rondje om de kerk gereden hebben, en vervolgens door Niezijl kwamen we weer terug in Grijpskerk en hadden we er ruim veertig kilometer op zitten.

Onder het genot van een heerlijk kopje thee met een gevulde koek bij molenaar Lesman waren we al snel onze ontberingen vergeten en konden we terugzien op een geslaagde fietstocht.

Korenmolen De Fortuin (140), Noordhorn [38]

Foto H. Noot, Haren

LAATSTE NIEUWS

Tijdens de jaarvergadering van TIMS-NI/VI op zaterdag 20 november maakte de jury voor de I.J. de Kramer-prijs bekend dat de prijs dit jaar is toegekend aan K. Broes voor zijn publicaties over tredmolens en over schipmolens in twee themanummers van het Vlaamse blad *Molenecho's* (www.molenechos.org). De prijs ter grootte van € 2000 voor vernieuwende, recente molinologische publicaties die betrekking hebben op het grondgebied van Nederland en/of Vlaanderen wordt tweejaarlijks toegekend (reglement op: <http://tims.geo.tudelft.nl/timsnlv/>).

Eervolle vermelding voor B.D. Poppen

In het juryrapport staan lovende passages over een boek dat Bob Poppen schreef en in eigen beheer uitgaf onder de naam *De belasting op het gemaal in stad en ommelanden* (zie de rubriek Boekennieuws in *De Nieuwe Zelfzwichter* 2004/2):

...(mag) grensverleggend worden genoemd omdat (de publicatie) door het gevoerde onderzoek en/of de gehanteerde systematiek nieuwe inzichten (heeft) toegevoegd aan de molinologie. Deze nieuwe inzichten gelden niet alleen voor een eigen regio, maar op zijn minst voor de gehele historische Nederlanden.

...Dit is een *origineel* gedetailleerd chronologisch bronnenonderzoek van een ogenschijnlijk droog maatschappelijk-economisch gegeven, ... Dit werk biedt de auteur, of anderen, mogelijkheden en ideeën om een aantal belangrijke economische en sociale fenomenen in de geschiedenis te duiden, te verklaren en te plaatsen in een brede maatschappelijke en historische context.

Op de *Vilsterse Molen* te Vilsteren (Ov.) is de heer D.W. Reitsema uit Midwolde geslaagd voor een herexamen theorie. Aangezien hij reeds in een eerder stadium zijn praktijk heeft behaald, mag hij zich nu gediplomeerd vrijwillig molenaar noemen. Het afdelingsbestuur feliciteert hem met dit resultaat en wenst hem veel maalplezier toe op poldermolen *De Palen* (77) te Westerwijtwerd [50].

De Palen te Westerwijtwerd
Foto: Collectie Molenarchief

Gastlessen voor molenaars in opleiding

Het afgelopen najaar zijn weer een drietal gastlessen georganiseerd voor molenaars i.o. in de provincie Groningen. Tijdens twee zaterdagmiddagen hebben zes leerlingen hun kennis van het houtzagen kunnen testen op de *Fram* in Woltersum. Verder hebben acht molenaars in spe een dag kunnen ruiken aan het vak olieslaan op molen *Woldzigt* in Roderwolde. Deze gastlessen worden, in samenwerking met de gastgevende mole-

naars, door het afdelingsbestuur georganiseerd voor de leerling molenaars in de provincie. Zij krijgen op deze wijze de gelegenheid lesuren te maken op bijzondere molens in en rond de provincie Groningen. Dit wordt van de molenaars i.o. verwacht in het kader van de zgn. 'dertig-urennorm'.

In overleg met de instructeurs worden in het voorjaar van 2005 weer nieuwe gastlessen georganiseerd.

Ledenvergadering op 17 november 2004

In het Mercure Accor Hotel Haren-Groningen is woensdagavond 17 november jl. de najaarsvergadering van de GVM-afd. Groningen gehouden. Ondanks concurrentie van het voetbal (Andorra - Nederland) werd de vergadering goed bezocht. In totaal tekenden 30 leden de presentielijst.

Om 20:00 uur opent de voorzitter de vergadering waarbij hij de aanwezigen en de gastspreker van harte welkom heet. Er zijn afmeldingen ontvangen van de dames M. Strijkstra-Kalk en M. Meijer-Heidema en van de heren B. Poppen, S. Pot en T. Sleyfer. Verder bedankt de voorzitter de vrijwillige molenaars van de *Fram* in Woltersum en *Woldzigt* in Roderwolde voor hun gastvrijheid bij de onlangs gehouden gastlessen. Penningmeester C. Kosmeier heeft te kennen gegeven te willen stoppen als bestuurslid. Hij maakt sinds 1997 deel uit van het afdelingsbestuur. Als blijk van waardering voor zijn inzet op met name het gebied van de Arbo-wetgeving biedt het bestuur hem een zogeheten 'Gerucht' aan. Met deze sculptuur wordt tot uit-

drukking gebracht dat een bepaalde problematiek in het begin zeer moeilijk en ontoegankelijk kan zijn maar in de loop van de tijd steeds duidelijker en meer geaccepteerd wordt. Iets wat zeer van toepassing was op de invoering van de Arbo-wetgeving in de molenwereld. Onder applaus wordt afscheid genomen van de penningmeester. Het bestuur stelt voor om als vervanger dhr. S. Pot te benoemen. Helaas is dhr. Pot wegens ziekte verhinderd. De zaal stemt in met de benoeming. Er zijn geen tegenkandidaten.

In oktober heeft de werkgroep Opleidingen een bezoek gebracht aan het afdelingsbestuur en de instructeurs. Men heeft toen de resultaten van een gehouden enquête onder de leden gepresenteerd. Gezien de grote hoeveelheid informatie die toen is verstrekt, heeft het afdelingsbestuur ervoor gekozen om vandaag een kleine samenvatting van de belangrijkste bevindingen te geven aan de aanwezigen. Hiervoor is een zestal sheets gemaakt en vertoond. De conclusies zullen ook nog in de Gildebrief worden gepubliceerd.

De voorzitter vertelt dat de besturen van Stichting De Groninger Molen, Vereniging Vrienden van de Groninger Molen en het Gilde van Vrijwillige Molenaars, afd. Groningen een intentieverklaring hebben getekend om tot de vorming van de nieuwe Groningse molenorganisatie te komen. De nieuw te vormen organisatie wordt *Stichting Groninger Molenhuis* genoemd. Aan de notaris is opdracht gegeven statuten te maken waarbij specifieke aandacht is voor de posities van het molenarchief en het afdelingsbestuur van het Gilde. Het afdelingsbestuur blijft zelfstandig bestaan, maar gaat wel een vergaande samenwerking met de nieuwe organisatie aan. De statuten worden daarom ook aan het landelijk bestuur van het Gilde ter goedkeuring overlegd. Dhr. B. Oomkens geeft

aan bezwaren te hebben tegen de vorming van bestuur van buitenstaanders en vraagt zich af of De *Nieuwe Zelfzwichter* nu ook wordt verstrekt aan alle Gildeleden binnen de provincie. De voorzitter geeft aan dat gekozen is voor een bestuur van buitenstaanders omdat men hoopt dat zij een aanjager kunnen zijn bij het werven van financiën. Verder is het molenblad nog een discussiepunt. Dhr. J.C. van Driel (redacteur De *Nieuwe Zelfzwichter*) geeft aan dat er nog weinig duidelijk is over de toekomst van het tijdschrift. Er zijn veel suggesties en mogelijkheden, maar een klare lijn is er nog niet. Dit wordt onderwerp van een onderzoek.

Er hebben zich twee kandidaten aangemeld voor het toelatingsexamen op 18 december a.s. in Usquert. Zij

zijn gelijk de eerste kandidaten die de mogelijkheid wordt geboden dat de instructeur bij het (toelatings)examen aanwezig is als toehoorder. Dit is een landelijke proef voor het komende jaar. Naast bovengenoemde proef is door de Opleidingsraad bepaald dat de geldigheidsduur van het toelatingsexamen wordt beperkt tot één jaar. Hiermee hoopt men de doorstroming van examenkandidaten te bevorderen. Verder zijn er plannen om statutair vast te leggen dat een molenaar i.o. verplicht moet lessen bij een instructeur. Aan de instructeur worden dan zwaardere eisen gesteld op het gebied van kennis en didactiek. De invulling van deze plannen zijn onderwerp van een vervolgonderzoek. Hierover wordt bericht in de Gildebrief van maart 2005.

Na de pauze werd door dhr. ing. A.P. Verbree een presentatie over verftoepassingen verzorgd. De heer Verbree is hoofd R&D bij P.K. Koopmans Lakfabrieken BV te Marrum (Frl.). Middels PowerPoint gaf hij een goede indruk van de vele variaties in en mogelijkheden met verf. Speciaal voor de molenaars was zijn presentatie voorzien van vele molenfoto's. Bijzondere aandacht werd gegeven aan de vervangers van het inmiddels verboden product carbo-leum. Verder werd middels een virtuele rondgang de onderhoudstoestand van *De Kievit* in Grijskerk belicht. Om 22:00 uur sluit de voorzitter de vergadering en bedankt de gastspreker met een presentje voor zijn presentatie.

Molen nieuws

14

De Nieuwe Zelfzwichter 2004 • 4

De nummering tussen () verwijst naar de nummering in het Groninger Molenboek – 2de druk, welke is uitgegeven in 1981; tussen vierkante haken staat het nummer zoals het gebruikt wordt op de kaart in de brochure *Molens in Groningen*.

Korenmolens *Widde Meuln* (-), *Ten Boer* [-]

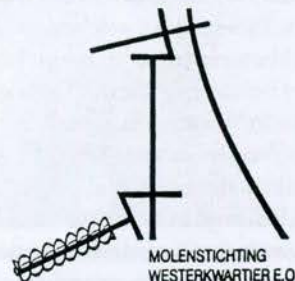
Vanuit Woltersum werd op 16 oktober met paard en wagen hout opgehaald bij de *Fram*. Na aankomst is de opdracht ondertekend voor de uitvoering van restauratie, drie fasen, door Jellema Molenbouw. De molen doet zijn naam nu al weer eer aan. Enkele jaren geleden is de molen

gepleisterd, maar de kwaliteit van de pleisterlaag was zo slecht dat bijna de helft moest worden afgebikt voor de nieuwe laag kon worden aangebracht. Stucadoorsbedrijf Jager uit Overschild heeft in de stuc laag over het gehele oppervlak van de molen een polyester mat verwerkt. De bovenlaag ervan is meerdere keren geïmpregneerd.

Poldermolens *De Eolus* (3), *Den Ham* [3]

De mulderswoning naast *De Eolus* is weer bewoond. Rolf Wassens van korenmolens *Joessert* (35) te Feerwerd [24] woont nu samen met

zijn partner Corian Lindemans in de opgeknapte woning. Van Museum Het Rieuw te Nuis heeft Molenstichting Westerkwartier een maalstoel gekregen van 1,20 bij 1,20 meter en 2 meter hoog. Het is de bedoeling dat deze maalstoel, na een opknopbeurt door de molenmaker, in *De Eolus* wordt geplaatst. Voor korenmolenaar Wassens een mooie aanvulling op de poldermaalfunctie van de molen. In vroeger tijden was het zeer gebruikelijk een maalstoel in een poldermolen te plaatsen om te worden aangedreven op de vijzel.

Poldermolen De Eendracht (42), Sebaldeburen [28]

Op 29 oktober 2004 heeft de aanbesteding plaatsgevonden ten behoeve van het herstel van de tweede vijzel. Het molenmakerswerk is gegund aan molenmaker Molema, de firma Oosterhof Holman zal het betonwerk uitvoeren. Een en ander zal in het komend voorjaar worden uitgevoerd.

Koren- en pelmolen De Jonge Hendrik (7), Den Andel [5]

Molenstichting Winsum is in 2003 gestart met het gefaseerde herstel van *De Jonge Hendrik*, waar Martin van Doornik als vrijwillig molenaar draait (zie ook zijn eigen artikel in dit blad). Nadat eerder dit jaar de stelling is vernieuwd, zijn nu de roeden kaal gemaakt door de molenmaker. Eén roede moest worden vervangen en de andere roede is doorgehaald. De roeden worden nu opnieuw opgehekt.

De volgende fase omvat het herstel van de kap en het achtkant. Er zullen ramen worden vervangen en de lekkage wordt verholpen. Ook de staart moet worden hersteld. Tot slot staat het binnenwerk op het programma, hiervoor is helaas nog geen financiering gevonden. De eigenaar en de molenaar zouden graag zien dat het

pelwerk van deze unieke molen zou worden hersteld en weer gangbaar gemaakt. Zover is het voorlopig nog niet.

Koren- en pelmolen Ceres (18), Spijk [13]

De bewoners naast de molen zijn inmiddels enthousiaste liefhebbers geworden. Mark Verstraten helpt vrijwillig molenaar Henk de Haan regelmatig en hij brengt veel tijd door op de molen. Er worden weer regelmatig verf- en herstelklussen uitgevoerd. Bij bijzondere gebeurtenissen staat de molen mooi in de schijnwerpers.

Voor volgend jaar staat een groot spektakel rondom de molen *Ceres* op het programma: op 11 juni zal de band Blöf optreden!

Houtzaag-, Koren- en Pelmolen **"FRAM"** WOLTERSUM

Houtzaag-/korenmolen Fram (27), Woltersum [19]

Fase A van de restauratie is inmiddels afgerond. Molenmaker Doornbosch heeft de volgende werkzaamheden verricht:

- De kapbedekking is in zijn geheel vernieuwd.
- De roeden zijn doorgehaald (niet opgenomen in het bestek maar toch gedaan omdat het nog nooit gebeurd was).
- Oorspronkelijk zou 75% van het hekwerk worden vervangen, maar samen met de technische man van de molenstichting waren de vrijwilligers ervan overtuigd dat het beter is de hekken volledig te vervangen. Dit is uiteindelijk ook gerealiseerd.
- De gehele kap is opnieuw geschilderd.
- De molen heeft een nieuwe staart en lange schoren gekregen; de

spruiten waren enkele jaren geleden al vervangen.

- Aan de staart hadden we een lier die onhandig was in het gebruik en die bovendien niet mooi was. Na overleg met de molenstichting hebben de vrijwilligers een lier op de kop weten te tikken voor een rondgaande ketting (de beste oplossing voor de problemen de oude lier). De tweedehands lier is gesloopt om de tandwielen en dergelijke opnieuw te gebruiken. Om de tandwielen heen is een frame geknutseld dat om de nieuwe

Oude en nieuwe staart met de oude en nieuwe kruilieren

Foto: S.A. Pot, Ten Boer

Foto: Jan Willem van Vliet (DvhN)

- staart past. Het resultaat mag er zijn!
- Bij het schilderwerk bleek dat een schoor onder de stelling slechter was dan dat hij er uitzag. Om verdere onkosten te besparen hebben de vrijwilligers besloten deze schoor zelf te vervangen.
 - Alle zeilklampen zijn gedemonsteerd en waar nodig vervangen (negen van de twaalf).

Tijdens de restauratie heeft een schildersbedrijf de fokken en de roeden zijn opnieuw geveerd. (*Wie weet een methode om vogels uit het gevlucht te houden?*) Ook de schoren en de kraaienpoten zijn opnieuw geschilderd.

Tijdens al deze werkzaamheden heeft de molen niet kunnen draaien, maar er waren werkzaamheden genoeg. Zo hebben de vrijwilligers een zaagraam gedemonteerd en het op diverse punten verbeterd. Verder hebben ze veel algemene dingen gedaan waar anders nooit tijd voor is. Na enkele maanden stilstand staat het gedeelte boven de stelling er weer strak bij. Het is te hopen dat er snel een potje vrijkomt om ook fase B uit te voeren en dat er dan ook nog een beetje geld over is voor het resterende schilderwerk. Met de huidige stand van zaken is men echter al erg blij: over enkele weken kan er weer gewoon gezaagd worden.

Poldermolen Witte Molen (49), Glimmen [34]

Even ten zuiden van de molen is met behulp van een Europese subsidie een doorgang voor het water van de Drentse Aa gemaakt onder het Noord-Willemskanaal door. Hiermee is de oude loop van de Drentse Aa op die plek hersteld. De molen heeft in de nieuwe waterhuishouding een rol gekregen en kan nu bovendien een veel groter deel van het omringende gebied bemalen dan vóór de reconstructie. Als onderdeel van het

project kwam geld beschikbaar voor het opknappen van de molen. Een omvangrijke restauratie, waarbij onder andere de kap en het gevlucht werden aangepakt, kon nu uitgevoerd worden.

De *Witte Molen*, die ondertussen is overgegaan van Molenstichting Gorecht naar het Waterschap Hunze en Aa's, werd op 9 oktober opnieuw in gebruik genomen. Vóór de officiële ingebruikname waren enthousiaste scouts druk bezig met het in emmertjes overbrengen van water van de molensloot naar het kanaal. Burgemeester Gerritsen van de gemeente Haren lichtte (geholpen door de molenaar) de vang, de molen draaide en het werk van de scouts werd overgenomen door de molen: een mooie, symbolische actie. Hierna trok een groot deel van het gezelschap naar Paviljoen Sassenein, waar koffie en broodjes geserveerd werden. Naast de gebruikelijke speeches was er speciale aandacht voor de vrijwillig molenaars: Piet van Tongeren en Harmanus Noot kregen uit handen van mevrouw mr. M.G. van Diepen-Oost, vice-voorzitter van Vereniging De Hollandsche Molen een barometer overhandigd voor in de molen.

Een bord toont de nieuwe waterhuishouding

Foto: A. Strijkstra, Groningen

Korenmolen De Korenschoof (51), Noordlaren [35]

Op 5 november is de kap van de molen getakeld. De korte en de lange spruit waren een speelbal van schimmels en paddestoelen geworden en een week eerder waren de roeden al uitgenomen. Vaags Molenbouw zal de restauratie uitvoeren in de werkplaats in Aalten. Ondertussen wordt de molen voorzien van een sprinklerinstallatie (€ 50.000). In het voorjaar van 2005 moet de molen weer in volle glorie te aanschouwen zijn.

Poldermolen De Jonge Held (57), Leegkerk [39]

De mulderswoning te Leegkerk is ook weer bewoond: molenaar Hans Vink van de poldermolens *Zuidwendinger* (55) te Vierverlaten [38] en *Langelandstermolen* (21) te Garmerwolde [15] heeft inmiddels zijn intrek in de woning genomen.

Korenmolen Entreprise (98), Kolham [63]

Bij de restauratie van deze molen hoort ook een bouwvergunning. Bij die bouwvergunning hoort een bouwtekening van de molen. Het edele knip- en plakwerk van bestaande tekeningen van molens elders bleek niet goed te voldoen. De gemeente Slochteren wenst de *Entreprise* te beoordelen en niet zomaar een molen. Dat betekende voor molenaar Bergman en secretaris Groenewold een middagje meten te Kolham. Met meetlint en schetsboek ontstond gaandeweg een ingewikkeld kunstwerk van lijnen en maten, waar een wiskundestudent een zondagmiddag mee om zou krijgen. Op de bange vraag van mulder Berg-

man "Kun je er zo wat mee?", antwoordde Groenewold "Jawel hoor"; daarmee ook zichzelf overtuigend. Inmiddels is de tekening gereed om naar de gemeente te zenden. Aangezien er nog steeds veel geld nodig is, denkt de Slochter Molenstichting er over na om die tekening te vermenvuldigen en in de verkoop te doen. Aan de wand in de kamer van molenliefhebbers zal zij zeker niet misstaan. De opbrengst komt dan in de restauratiekas. In een volgend nummer van dit blad laten we u weten wat een en ander zal moeten kosten, waarbij we de mogelijkheid open houden om gesigneerde exemplaren tegen meerprijs aan te schaffen (grapje). Helpt u ons op deze wijze om de molen in Kolham terug te krijgen? Bedenk de slogan van de al lopende campagne: 'Wie maalt om mij...?' De molenstichting hoopt nog deze winter fase 1 van het herstel op te dragen zodat komend voorjaar na een wachttijd van bijna vijf jaar betere tijden aanbreken.

Poldermolen *Fraeylema Molen* (109), Slochteren [64]

Tijdens schilderwerkzaamheden bleek dat de gevreesde boktor zich in de lange schoor had genesteld. De schilder heeft de zaak goed uitgestoken en de plek geverfd, maar niet opgevuld. Helaas is de schoor nu zodanig verzwakt dat hij moeten worden vernieuwd. De Slochter Molenstichting heeft inmiddels een prijsopgave gevraagd voor het aanbrengen van een nieuwe schoor.

Poldermolen *De Grootte Polder* (111), Slochteren [65]

De leerling-molenaars te Slochteren volgen de lessen vooral op deze forse watermolen aan de Groenedijk. Leerlingen stellen vragen en daardoor is het niet verwonderlijk dat de lange spruit onder de loep werd genomen. Die ziet er ronduit slecht uit. Zorgelijke blikken omhoog. Nou kan een spruit wel wat hebben ook al zijn er lengtescheuren, maar juist

door de lessen is de molen wekelijks volop in bedrijf. En wordt er driftig gekruid. We schatten een levensduur van nog ruwweg een half jaar voor de lange schoor de kop van de spruit er af drukt tijdens het kruien. Het is dus zaak de spruit te vervangen voor het zover komt. Helaas veroorzaakt het tekort aan financiën een streep door de rekening. De Slochter Molenstichting verkent op dit moment waar zij het extra geld kan vinden. Het zou toch jammer zijn, nu plaatselijk negen(!) leerling-molenaars enthousiast de cursus volgen, dat deze molen stil moet komen te staan. Het vervolg laten we u weten. Op deze plaats mag ook worden vermeld dat de cursisten een extra handje helpen op de molen. Dat heeft bijvoorbeeld een beter werkende slinger aan de wervelbalk opgeleverd en de kapotte deurklink is prachtig naar het oude model gerestaureerd. En dan heb ik het nog niet gehad over duizend ideeën om de molen (waaronder de elektrische installatie) veiliger en aantrekkelijker te maken. De molenstichting kan het tempo van die 9 mulders in spe nauwelijks bijbenen... Wat wil je ook: het gezin is plotsklaps met negen uitgebreid – dan krijg je het druk!

Koren- en pelmolen *De Hoop* (114), Garsthuizen [67]

De afgelopen maanden is enig achterstallig onderhoud hersteld. De molenmaker heeft o.a. de bekleding van de kap aangepakt en opnieuw vastgezet, twee hekmandjes vervangen, de voorzomen van het gevluht vernieuwd en enkele heklatten vervangen. De molenaars in opleiding op deze instructiemolen kunnen nu weer veilig oefenen met zeilen leggen. Verder is het tussenachtkant geheel gestript en opnieuw in de verf gezet.

Poldermolen *Goliath* (122), Uithuizermeeden [69]

De actie ten behoeve van nieuwe roeden verloopt goed. Er is tot nu

toe 28.000 euro binnengekomen – we zijn bijna op de helft...

Om de molen is een nieuw hekwerk geplaatst zodat de veiligheid nu ook conform de Arbo-wet ruim voldoende is. De mulderswoning is deze zomer ook grondig opgeknapt. Het voegwerk is hersteld en het huis is aan de buitenkant geschilderd. In het kader van de IBA-regeling is er nu een aansluiting op een riolerings-systeem.

Ander molennieuws

Romp van koren- en pelmolen *Hunsingo* te Onderdendam

De stenen onderbouw van de in 1855 gebouwde molen *Hunsingo* wordt gerenoveerd. In 1939 is deze prachtig in het centrum van Onderdendam gelegen molen onttakeld tot het thans nog bestaande onderachtkant. De daarop volgende jaren is de romp verwaarloosd en gebruikt als opslagplaats voor bouwmaterialen. Uiteindelijk is ze in 1997 verkocht aan de inmiddels opgerichte Molenstichting Onderdendam met als doel volledig herstel van de molen. De afgelopen jaren heeft de eigenaar met hulp van vrijwilligers de vervallen romp weer toonbaar gemaakt en voorzien van o.a. nieuwe kozijnen en vloeren. Thans wordt door aannemer Hylmar Diemer uit Winsum de onderbouw gerestaureerd en ingericht als een molencafé met terras. Op de eerste verdieping komt een dependance van het openluchtmuseum Het Hoogeland uit Warffum en op de tweede verdieping is ruimte voor twee logementen. De eigenaar heeft inmiddels twee pachters gevonden die de romp gaan exploiteren. Oplevering van de romp staat gepland voor april 2005.

Ontbinding Molenstichting Gorecht

De beide molens van de stichting zijn per 15 november overgedragen aan het waterschap Hunze en Aa's (Post-

Muldershuis met molenromp in de steigers
Foto: J.-J. Sterenberg, Bedum

bus 195, 9640 AD Veendam). Het technisch aanspreekpunt voor beide molens is de heer Garreld van der Sande (0598-693271) die het laatste jaar ook al als zodanig betrokken was bij de molens van de Molenstichting Gorecht. Omdat *De Biks* (48) te Onnen [33] en de *Witte Molen* (49) te Glimmen [34] een functie hebben in de waterhuishouding, mag verwacht worden dat de instandhouding bij het waterschap in goede handen is.

Friese molenaarsdag

De Friese molenaarsdag wordt in 2005 gehouden op 12 maart van 10:00-17:00 uur. Dan zullen molens in en rondom Sneek en Woudsend geopend zijn. Bij de ene molen heb je vaak al zicht op een andere molen. Door de verscheidenheid van de molens en de inzet van de molenaars is er een aantrekkelijk programma in Zuidwest-Friesland. De deelnemende molens zijn: de *Skarrenmolen* te Scharsterbrug, houtzaagmolen *De Jager* en de korenmolen 't *Lam* te Woudsend, spinnenkop *Doris Moolstje* aan de noordkant van de Oudegaaster Brekken in Oudega (W), houtzaagmolen *De Rat* in IJlst (hier staat tussen 12:00 en 13:00 uur de snert klaar!), de *Geeuw-poldermolen* bij het tweelingdorp Uit-

wellingerga-Oppenuizen (ten oosten van Sneek; vanuit de haven van Uitwellingerga vertrekt om 11:00 en 14:00 een boot naar de molen), de spinnenkop *Himmole* in Sneek (via het industrieterrein langs de zuidelijke rondweg) en de windmotor *Grutte Wierum* in Lutkewierum (ten westen van Sneek).

De molens kunnen in elke volgorde worden bezocht; hou wel rekening met de vertrektijden van de boot in Uitwellingerga.

Nadere inlichtingen bij Sierp de Jong (0511-474258), sierpdejong@chello.nl. Op <http://www.molensinbedrijf.nl> is meer informatie te vinden over de meeste deelnemende molens.

Theater op de molen

In de zomer 2003 speelde Compagnie Barrevoet de voorstelling *LUW*, een dynamisch theaterwerkstuk waarbij een molen centraal staat. Er werd zowel bij een zelfgebouwde molen (Oerolfestival Terschelling) als bij bestaande molens gespeeld (*De Lelie* en *De Helper*, zie de NZZ 2003/3). Het project werd een groot succes! De opkomst was goed en het publiek was erg enthousiast over het initiatief. Vooral de voorstellingen bij de

Groninger molens waren magisch, omdat hierbij de molen zelf duidelijk de hoofdrol kreeg. Barrevoet speelde in op de specifieke kenmerken van iedere molen (ramen, deuren, stelling, enz.) en de mogelijkheden van de omgeving van de molen. Bovendien ontstond er een goede samenwerking met de molenaars die de molen tijdens de voorstelling kruiden, lieten draaien en stoppen enzovoort.

Gezien de beperkte organisatietijd konden we in 2003 niet meer voorstellingen spelen. Daarom heeft Barrevoet besloten om in de zomer 2005 de voorstelling weer in het repertoire op te nemen en een tournee te maken langs een groot aantal molens in Nederland!

Bent u geïnteresseerd om de voorstelling bij uw molen te programmeren, dan zouden we graag spoedig met u in contact komen. Schrijf, mail of bel ons: Stichting Compagnie Barrevoet, Postbus 343, 8890 AA Terschelling Midsland, 06-29135407 of 06-50286723, barrevoet@yahoo.com

Het gaat hierbij nog niet om concrete toezeggingen, maar om een blijk van interesse, die wij bij subsidiegevers kunnen aanvoeren om financiële steun voor het project te krijgen. Barrevoet ontdekte in de molen een unieke locatie, zowel architectonisch, muzikaal als cultuurhistorisch. De groep raakte gefascineerd door het belang van de molen voor de gemeenschap en voor de geschiedenis en verdiepte zich in de relatie tussen molenaar en molen. Ook werden er diverse legenden en spreekwoorden rondom molens bestudeerd en uiteindelijk schreef de groep een eigen legende. 'Er was eens... een dag zonder wind.' Het begin van een (sur)realistisch sprookje over de gekte van de moderne tijd. De muziek is speciaal voor de voorstelling gemaakt op basis van geluidopnames van draaiende molens. Barrevoet werkte hiervoor samen met *ambient techno* muzikant Paul Cupido (Studio C72). De

speelduur van de voorstelling is ongeveer 60 minuten.

Lustrum Zeldenrust-concert

De restauratie van *Zeldenrust* vordert gestaag. Na het openingsfeest in september 2003 maken we flinke vooruitgang met de restauratie van de binnenkant van de molen. We zijn er nog niet, maar het lijkt er wel op dat de eerste kilo's meel dit jaar tussen de molenstenen vandaan zullen komen! Na de voltooiing van het grootste gedeelte van de restauratie

willen we nog de pelzolder herstellen om de molen ook de pelfunctie terug te geven.

Reden genoeg om ook dit jaar onze traditie voort te zetten: Een eindejaarsconcert in de eeuwenoude sfeervolle kerk van Westerwijtwerd met Anastasia Goldberg (vleugel) en Oxana Shaposhnikova (viool). Zij zullen op de avond van de 18e december werken van Schubert, Beethoven, Mendelsohn en De Sarasate ten gehore brengen.

De kerk is geopend vanaf 19:30. Na een welkomstwoord om 20:00 begint het concert om 20:15. Inclusief een pauze duurt het tot ongeveer 22:00. Kaartjes voor deze avond kunt u bestellen door overmaking van € 8,50 op rekeningnummer 36 37 53 826 t.n.v. Stichting Zeldenrust Westerwijtwerd. De kaartjes liggen dan voor u klaar bij de kerk. Voor nadere informatie: Anneke Schmidt (0595-552953) of Arnold Bosch (0595-552682).

Boekennieuws

Groningen, Gids voor cultuur, landschap en recreatie

Donderdag 11 november was de dag dat de vernieuwde toeristische gids voor de Provincie Groningen het daglicht zag, in Midwolda op de Ennemaborg. De eerste druk is van juni 1994, deze derde druk van november 2004 is geheel vernieuwd. Uitgegeven door Profiel Uitgeverij in Bedum, beslaat deze uitgave 432 pagina's op ± A5-formaat en is hij volledig in kleur.

Na een algemeen gedeelte waarin onder andere aandacht is voor de geschiedenis van de provincie, volgt een thematisch overzicht. Hierin is ook een verhaal over molens (als u het snel wilt opzoeken, het staat op pagina 44 en 45) met daarachter een overzichtskaartje van de ligging van alle Groninger molens opgenomen. Om het kaartje goed te kunnen bekij-

ken heb je wel een loep nodig maar bij 'nadere' bestudering blijkt het kaartje wel compleet te zijn! Er is zelfs een onderscheid gemaakt tussen productiemolens en poldermolens door verschillen in de grootte van de geplaatste symbooltjes. Het meest uitgebreide gedeelte van de gids betreft gedetailleerde informatie over een flink aantal bezienswaardigheden, per gebied in categorieën gerangschikt. Ook hierin is aandacht voor de molens. Op het eerste gezicht lijkt de informatie, verspreid over ruim 400 pagina's, moeilijk te vinden maar dat valt wel mee. Achterin de gids (p. 414-415) is namelijk een volledige lijst van molens opgenomen met naam en plaatsnaam, via het plaatsnamenregister helemaal achterin de gids kom je dan eenvoudig op de pagina's waar je informatie over de betreffende molen kunt vinden. Op zijn minst staan type molen, bouwjaar, adres van de molen

en het contactadres (meestal de vrijwillig molenaar) vermeld. De meest actuele informatie maar dan (waarschijnlijk) zonder de mooie foto's uit het boek, is te vinden op de internet-site www.groningengids.nl en specifiek over molens natuurlijk op het bekende adres: www.groningermolens.nl

De rugtekst van het boek vermeldt: 'Met de informatieve artikelen, de honderden plaatsbeschrijvingen, de talloze vermeldingen en internetadressen, tips en wetenswaardigheden en de vele kleurenfoto's geeft dit boek een nagenoeg compleet overzicht van een boeiend vakgebied. Kortom de ideale gids voor de ontdekkingstocht door de Groninger landschappen en hun cultuurhistorie.' Ik sluit mij hierbij volledig aan en kan de gids van harte aanbevelen.

Profiel Uitgeverij geeft als jubileumcadeau een gratis gids voor elke 25^e besteller. Behoort u niet tot de gelukkigen, dan kost de gids u tot eind december € 15,-, daarna € 17,90. Te bestellen onder andere bij de boekhandel (ISBN 90 5294 103 0).

Magda Strijkstra-Kalk

Molenaars op *Bovenrijge*: komende en gaande man?

Het kleine maar dappere molentje *Bovenrijge* staat aan de zuidkant van het Damsterdiep, in Ten Boer. Bovenop een schuur geplaatst, kan deze molen met een vlucht van niet meer dan 10,50 meter graan malen en hout zagen. Ooit in ere hersteld door actieve leden van de Vereniging Vrienden van de Groninger Molen, zonder anderen tekort te willen doen noem ik hier de heren B. Dijk en T. de Jong, draait, maalt en zaagt het molentje nu al weer zo'n 13 jaar onder toezicht van de heer Oosterhof. Mede gezien zijn leeftijd, de heer Oosterhof is de 80 al gepasseerd, heeft hij aangekondigd te willen stoppen met de molen. Een bijkomende reden is, dat hij liever samen met een andere molenaar op de molen wil zijn. Eerdere pogingen om een compagnon te vinden, strandden. Een opvolger is nu gevonden in de persoon van Herman Wubbolts. Dat was de aanleiding voor dit dubbelportret.

Foto: H. v.d. Woude, Ten Boer

Oosterhof begon zijn werkzame leven als tiener op een melkkar waarmee hij met melk bij de klanten langs ging. De vrijheid trok hem zo dat hij een eigen plekje wou, met ruimte om hem heen. Toen kwam molen de *Stormvogel* in Loppersum te koop. Oosterhof had er wel oren naar en kocht de molen in maart 1950. De vorige molenaar, zoon van de vorige

eigenaresse, werkte hem in en samen met de knecht ging Oosterhof pellen, malen en breken. Ook huurde hij 2 ha land (tegenover de molen) om 7 melkkoeien op te houden. Bij het stukje grond werd een loods geplaatst, waarin Oosterhof varkens ging mesten. Met veehandelaren in de familie was dat een logische stap. Nadat hij de molen in september 1955 verkocht aan Nienhuis, kocht Oosterhof een boerderijtje in Leermens waar hij 37 melkkoeien hield met evenveel jongvee erbij. De kinderen hadden geen interesse in de boerderij dus toen Oosterhof met pensioen ging werd de boel verkocht en verhuisde hij met zijn vrouw naar Ten Boer. Hij werd vrijwillig molenaar op *Bovenrijge*, samen met eerst Bea Tiemens en later Rick Vermeulen. Daarna alleen, en dat beviel hem helemaal niet. Nu is als opvolger Wubbolts erbij gekomen.

Wubbolts is als marinier veel in de Cariben geweest en heeft van daaruit de hele wereld overgereisd. Nu is hij met pensioen. Eind jaren negentig heeft hij in Utrecht en Gelderland de opleiding voor vrijwillig molenaar gevolgd. Hij is gewend aan het daar geldende systeem van draaipremies, dat volgens hem stimulerend kan werken. Wubbolts is een actieve, bevlogen man die zijn drie molens een warm hart toedraagt. Op zaterdagochtend is hij met Oosterhof te vinden op *Bovenrijge*. 's Middags kun je hem vinden op molen *Adam* in Delfzijl waar hij al diverse reparaties aan de molen heeft uitgevoerd. Op dinsdagmiddag is Wubbolts op de *Olinger molen* die op het moment helaas niet kan malen maar alleen draaien. Dat is deze gedreven molenaar slecht naar de zin en hij doet zijn best om het anders te krijgen.

Nu beide molenaars samen op de *Bovenrijge* werken, komt voor Oosterhof het plezier op de molen terug. Samen met Wubbolts als eerste (en dus verantwoordelijk) molenaar en zonder de verplichting om er elke week te zijn, houdt hij het nog wel een tijdje vol. ✂

AGENDA

18 december	Lustrumconcert van de Stichting Zeldenrust, Westerwijtwerd (zie <i>Ander molennieuws</i>)
12 maart 2005	Friese molenaarsdag (zie: <i>Ander Molennieuws</i>)
12 maart, 9 april, 23 april	Pelcursus (zie: hieronder)

Vaste molenopenstellingen

Delfzijl	Molen <i>Adam</i> is elke zaterdag van 14:00 – 17:00 uur open.
Farmsum	De <i>Aeolus</i> is iedere dinsdag- en donderdagmiddag open (m.u.v. van de schoolvakanties).
Garsthuizen	De <i>Hoop</i> is geopend op zaterdagmiddag incidenteel op zondag (0595) 552223
Leegkerk	De <i>Jonge Held</i> is iedere tweede zaterdag en zondag open of na afspraak met molenaar Hilbrand Hut: (0594) 549709.
Niebert	De zeskante korenmolen is geopend van 13:30 – 17:00 of na afspraak met molenaar Broekema: (0594) 549989.
Nieuw Scheemda	De <i>Dellen</i> is elke maandagavond open tot zonsondergang.
Uithuizen	De <i>Liefde</i> is elke dinsdag en donderdag open van 10:00 – 16:00 open.
Eemshaven (De Greede)	De <i>Goliath</i> is elke zaterdag en zondag open van 13:30 tot 17:00.
Vriescheloo	De <i>Korenbloem</i> is elke zaterdag en zondag van 10:00 – 16:00 open.

Pelcursus

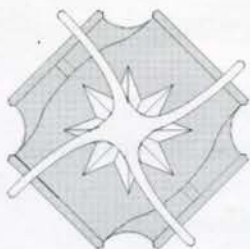
Evenals afgelopen voorjaar worden in de koren-pelmolen *Ceres* te Spijk enkele cursussen **Pellen** georganiseerd voor vrijwillige molenaars.

De kosten bedragen € 25,- per persoon, inclusief de lesbrief en koffie (een lunch met gortproducten is voor eigen rekening).

De cursus zal plaatsvinden op 12 maart, 9 april en 23 april 2005; aanvang 9:30 uur.

Opgave bij het Groninger Molenhuis, Lopende Diep 8, 9712 NW Groningen;

(050) 3121694, molens@museumhuisgroningen.nl

VERENIGING VAN VRIENDEN VAN DE
GRONINGER MOLENS

STICHTING DE GRONINGER MOLEN

GILDE VAN VRIJWILLIGE MOLENAARS

